

undlod uden nogen foreliggende ligefrem Nødvendighed at give de Lovbestemmelser, som man vil indføre, tilbagevirkende Kraft. Thi det forekommer mig, at det, overhovedet at give denne Art Lovbestemmelser tilbagevirkende Kraft, let kan blive et tveegget Sværd, som senere kan komme til at skjære den Haand, der nu fører det mod de Faa, og, jeg kan sige, mod de overfor det overvældende Flertal Magtesløse.

Seg fulgte igaar med stor Interesse de Udtalelser, som vi hørte af det ærede 1ste Medlem for 1ste Kreds (Madvig). Det forekommer mig, at den naturlige Slutning, som man maatte uddrage af, hvad det ærede Medlem fremsførte, maatte blive den, at han vilde slutte sig til Mindretallets Forslag. Det ærede Medlem anførte nemlig med Hensyn til Hovedbestemmelserne i Lovforslaget, altsaa dem, der angaa Fæstepligten, at der efter hans Mening er et Gul i Fæstelovgivningen — jeg tror nok, at dette netop var det Ord, som han brugte —, og at man ikke rigtig kunde se paa, at Godseterne — han antog ganske vist, at der kun var faa af dem, der vilde gjøre det — kunde benytte dette Gul til at lade større eller mindre Stykker af, hvad der nu er bortstæftet, falde der igennem, for faa senere af dem at danne fæstefrie Jordbrug. Seg opfattede i det Mindste det ærede Medlem saaledes, og jeg tror ikke derved at have misforstaaet ham. Men det ærede Medlem vil nu vistnok ikke have overset, at Vedtagelsen af Mindretallets Endringsforslag, hvilket jo ogsaa er anerkjendt baade af den ærede Ordfører og den høitærede Minister, lige saa fuldt som Regjeringens vil forebygge, at noget Saadant fremtidig kan finde Sted. Seg kan altsaa ikke se rettere, end at det ærede Medlem i god Overensstemmelse med sine Udtalelser om — jeg vil ikke tale om Berettigelsen af en yderligere Udvidning af Fæstelovgivningen, men om — Nødvendigheden af en udtrykkelig Udtalelse i den anførte Retning, kunde have notedes med at slutte sig til Mindretallets Forslag i Stedet for til Flertallets.

Seg skal iøvrigt i Anledning af det omtalte Gul i Fæstelovgivningen — og jeg henvender mig ikke herved særlig til det ærede

Medlem for 1ste Kreds — dog gjøre opmærksom paa, at der jo, hvis man stopper dette, endda vil blive et andet Gul. Det følger jo nemlig af hele den nye Theori om den slumrende Fæstepligt, at denne maa kunne vaagne op en Gang i Tidens Fylde overalt, hvor Fæstepligten ikke er aldeles fjernet, naar de eller de Omstændigheder, der kunne bringe det slumrende Børn til at vaagne, indtræde. Og hvis nu dette Lovforslag, hvad Gud forbyde, skulde blive vedtaget, saa vil der dog foruden den deri nævnte Jord desuden blive en hel Del anden Jord i Landet, som ligeledes er undergiben den omtalte Søvn, og med Hensyn til hvilken der ikke fra Lovgivningens Side er truffet nogen Foranstaltning til at fjerne eller rettere at ihjelslaa Fæstepligten i Stedet for at lade den vedblive at slumre. Seg tænker herved paa al den Bondejord, som i 1861 var i Selveie hos Husmænd. § 1 i Loven af 19de Februar 1861 hæver nemlig kun Fæstepligten paa Selveiergaardene. Det foreliggende Lovforslag vil derhos kun træffe Bestemmelser med Hensyn til Gaardjord og Husjord under Gods. Hvad der altsaa ingen Bestemmelse vil findes om endnu, er Selveierhusjorderne. Det kunde nu vel ikke falde noget fornuftigt Menneske ind at forlange, at der rundt omkring paa Selveierhusjorden skulde opdukke nye fæstepligtige Eiendomme efterhaanden, som saadanne Husjorder bleve sammenlagte til, hvad der maatte anerkjendes for at være Gaardbrug. Men dette maa dog blive en nødvendig Følge af, at det nu baade fra Regjeringens og fra den ærede Ordførers Side — ganske vist uden Domstolenes Godkjendelse — gjøres gjældende, at den omtalte slumrende Fæstepligt, den omtalte Mulighed for en ny Fæstepligts Vaagnen op paa Husjorder kun er Opriisning af den mugjældende Ret. Seg anbefaler dette Spørgsmaal til Udvalgets nærmere Overveieelse; thi da det foreliggende Lovforslag allerede har faa vid en Ramme og saa broget et Indhold, vil det neppe kunne lide nogen Skade ved, at der kommer en lille Bestemmelse ind ogsaa derom, selv om den maatte staa Hovedtanken i Lovforslaget noget fjernere. I Øvrigt er det jo en Selvfølge, at jeg kun særlig nævner dette til yderligere Bevis for,